

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียน เชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา

The Development of Thai Learning Processes to Promote
The Creative Writing in Primary Level

รัตนา เหล่าทอง*

ดร.ปรีชา สามัคคี**

รองศาสตราจารย์เปรมจิต ชนวงค์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา 2) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา 3) ทดลองใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา เทียบกับเกณฑ์ 75/75 และ 4) ศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดปากตรัง และโรงเรียนวัดสองพี่น้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test แบบ Dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากกว่าในขณะที่ผู้เรียนต้องการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จัดการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ สร้างความตระหนัก ระดมความคิดและสร้างสรรค์ชิ้นงานนำเสนอผลงานวัดและประเมินผล และเผยแพร่ผลงาน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00
3. การทดลองใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาได้ค่าเฉลี่ย 81.43 / 80.16 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75
4. ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในระดับมาก

*นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

**ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The purposes of the research were: 1)to study the condition of problems and needs in development of Thai Learning Process to Promote the Creative Writing in Primary Level 2)to develop of Thai learning process to promote the creative writing in Primary Level 3) to implement Thai Learning Process to Promote the Creative Writing in Primary Level Compared to the 75 / 75 and 4) to study the effectiveness of Thai Learning Process to Promote the Creative Writing in Primary Level. The sample consisted of students in the third grade class of Watpakthong School and Watsongpeenong School. Under the Primary Educational Service office NakhonSi Thammarat Area 3. The research instruments were interview forms, questionnaires, Learning Plan and the test form. The data analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test dependent and content analysis.

The results of this research were as follow

1) Teacher learning activities focused on the cognitive content rather than the process, Students wishing to participate in practical learning activities on the study of self-knowledge.

2) Thai Learning Process to Promote the Creative Writing, learning activities five steps were awareness, brainstorming and creative product, presentation, measurement and evaluation, and published works by Index of Item Objective Congruence (IOC) at 1.00

3) The trial of Thai Learning Process to Promote the Creative Writing in Primary Level, had an average at 81.43 / 80.16 higher than the threshold of 75/75.

4) Creative writing ability of the students in the third grade class before and after found that there were difference is statistically significant at the .05 level that is after learning was higher than before learning higher than before and after, and students were satisfied with the process of learning management in high level

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6, 22 และ 24 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญ

ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน

และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545, 3-9)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, 37)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติหลักสูตรแกน

กลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สำหรับความสามารถในการคิดนั้น เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, 2 - 6)

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสื่อความคิดของมนุษย์จากผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ โดยครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนหรือแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ(สุทธิลักษณ์อ่วมสลิทย์, 2549,1)การเขียนมีลักษณะซับซ้อนมาก ผู้ที่จะเขียนได้ดีนั้นต้องได้รับการฝึกฝนไปตามลำดับขั้นตอนที่ถูกรวบรวมต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนต้องพัฒนาควบคู่ไปกับความคิด เพราะความคิดเป็นต้นตอของการเขียน ซึ่งผู้เขียนจะต้องนำความรู้และประสบการณ์ของตนเองสู่กระบวนการคิด และถ่ายทอดความคิดสู่การเขียน (คณาจารย์สมานมิตร, 2547,59)

ความสามารถในการคิดสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ความสามารถในการคิดจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เป็นเครื่องมือช่วยในการคิดสิ่งใหม่ๆ ตามที่ทอร์แรนซ์ (Torrance,1964, 3) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการทำงานของสมอง

อย่างเป็นขั้นตอนสามารถคิดแก้ปัญหาได้และยังเป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วจึงรวบรวมความคิดมาตั้งเป็นสมมติฐานมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานนั้นและหาแนวทางในการคิดพร้อมสร้างแนวทางใหม่ ส่วนทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญา (Structure of Intellect Model) ของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967, 60 – 64) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดอเนกนัยคือเป็นความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล นำไปสู่การคิดและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ซึ่งลักษณะความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ดังนั้นผู้สอนจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทางการคิด โดยใช้สิ่งเร้าที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิด คือการจินตนาการทางภาพและภาษา (Visual and Semantic Imagery)

กิลฟอร์ด (Guilford) ได้แบ่งสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์ออกเป็น 3 มิติ คือ มิติที่ 1 ด้านเนื้อหา (Content) เป็นข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดด้วยประสาทสัมผัสทั้งหลาย แล้วแยกแยะเพื่อรับรู้ ประกอบด้วยข้อมูล 4 แบบ คือภาพ (Figural) สัญลักษณ์ (Symbolic) ภาษา (Semantic) และพฤติกรรม (Behavioral) มิติที่ 2 ด้านกระบวนการหรือวิธีการคิด (Operation) เป็นทักษะการคิดทางสมองแบบต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะคือ การรู้การเข้าใจ (Cognition) การจำ (Memory) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) และการประเมินค่า (Evaluation) และ มิติที่ 3 ด้านผล

การคิดแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ คือหน่วย (Unit) จำพวก (Class) ความสัมพันธ์ (Relation) ระบบ (System) การแปลงรูป (Transformation) และการประยุกต์ (Implication)

การฝึกการเขียนสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะการคิดควบคู่กันไปด้วยโดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมีความสำคัญต่อตัวเด็กมากที่สุด ทำให้เด็กมีอิสระทางความคิด ความคิดไม่มีการอบ สามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการได้กว้างไกล โดยไม่จนต้อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ การฝึกให้เด็กคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ทางความคิดและถ่ายทอดความคิดสู่การเขียนในเชิงสร้างสรรค์ (สวีย์ มุลคำ, 2550, 25)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Writing) เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการในการเขียน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ผู้เขียนจึงต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีคลังคำที่หลากหลายสามารถนำคำมาใช้ในการเขียนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีเทคนิคการเขียนและใช้ภาษาถูกต้องสละสลวยตรงประเด็น การที่ผู้เรียนมีทักษะด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องมาจากการฝึกฝนอย่างถูกวิธี ครูจึงต้องหาวิธีการและแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดหรือกระบวนการคิดที่นำไปสู่การเขียนให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะด้านการคิดและถ่ายทอดความคิดของตนเองด้วยการเขียน โดยคำนึงถึงพัฒนาการแห่งวัย ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น (วรณี โสมประยูร, 2553 ,13)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554,7) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยในแต่ละชั่วโมงถ้าผู้สอนจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของสมองในชั่วโมงหนึ่งๆ ของผู้เรียนจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เพราะในหนึ่งชั่วโมงผู้เรียนจะมีช่วงเวลานาทีทองที่สมองจะสามารถจดจำได้ดีในช่วงระยะต้นชั่วโมงและท้ายชั่วโมงดังนี้

1. ช่วงต้นชั่วโมง สมองอยู่ในช่วงนาทีทองครั้งที่ 1 (Prime-Time1) มีความสามารถในการรับรู้และจดจำดี ควรเป็นช่วงให้เนื้อหาใหม่ที่จะเรียนรู้ด้วยการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

2. ช่วงกลางชั่วโมง เป็นช่วงขาลง (Down - Time) เป็นช่วงเวลาที่เหมาะกับการทำแบบฝึกหัดต่างๆ จากสิ่งที่เรียนรู้อยู่แล้วในต้นชั่วโมง

3. ช่วงท้ายชั่วโมง เป็นช่วงนาทีทองครั้งที่ 2 (Prime - Time2) ควรเป็นช่วงสรุปสาระสำคัญของสิ่งที่เรียนมาแล้วและจัดระบบความคิดอีกครั้งหนึ่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยนำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford) ในมิติที่ 3 ด้านผลของการคิด ประกอบด้วย 6 ลักษณะ คือ ลักษณะของหน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป และการประยุกต์ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ

ใช้สื่อ / แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อฝึกให้นักเรียนมีทักษะการคิดแบบอเนกนัย ด้านการคิดคล่องแคล่ว การคิดริเริ่ม การคิดยืดหยุ่นและการคิดละเอียดลออในเรื่องของการสร้างสรรค์คำ การเขียนประโยคสื่อสาร การเขียนข้อความบรรยายลักษณะของสิ่งต่างๆ โดยผู้วิจัยมีความคาดหวังว่านักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา จะมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา

2. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา

3. เพื่อทดลองใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา เทียบกับเกณฑ์ 75/75

4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา เป็นอย่างไร

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับ ประถมศึกษา เป็นอย่างไร

3. การทดลองใช้กระบวนการจัดการ เรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิง สร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา มีผลเป็น อย่างไร

4. ศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิง สร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนเชิง สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับ ประถมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อ ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถม ศึกษา ระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพ และความต้องการในการพัฒนากระบวนการ จัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียน เชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา ประกอบ ด้วยตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียน รู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อฝึกการคิดสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ 5 ขั้น โดยนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์แนวทางการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

และทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford) เกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิด สร้างสรรค์ 4 ด้าน และผลการคิด 6 ลักษณะมา ประยุกต์เข้าด้วยกัน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้าน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3 ในเรื่องการสร้างสรรค์คำ การเขียน ประโยคสื่อสาร การเขียนข้อความบรรยาย ลักษณะของสิ่งต่างๆ การเขียนเรื่องราวตาม จินตนาการและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการ วิจัยและพัฒนา (Research&Development) โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียน รู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษาประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครูวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา อย่างละ 6 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 63 คนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา และความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3เกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้การ เขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบสอบถาม

2. ศึกษาความคิดเห็นของครูวิชาการ

เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาโดยการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาหลักสูตร เอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

2. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา ในลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้

3. วิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ตัวชี้วัด ท 2.1 ป.3/2 เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ และ ป.3/6 มีมารยาทในการเขียน กำหนดขอบข่ายเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ ออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4. สร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อฝึกการคิดสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 21 คนเทียบกับเกณฑ์ 75/75

วิธีการดำเนินการ

1. ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน
2. ทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ฉบับก่อนเรียน (Pretest)

3. ดำเนินการทดลอง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อฝึกการคิดสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็น 5 ชั้น โดยแต่ละชั้นกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับการรับรู้ของสมองใน 1 ชั่วโมงการเรียนรู้ ดังนี้

1) ขั้นสร้างความตระหนัก 10 นาที นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียนเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนรู้

2) ขั้นระดมความคิดและสร้างสรรค์

ขึ้นงานใช้เวลา 15 นาที เป็นกระบวนการในการสอนเนื้อหา โดยการระดมสมองและพลังทางความคิดของทุกคนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์และถ่ายทอดผลการคิดสู่การเขียนสร้างสรรค์ขึ้นงานร่วมกันเป็นผลงานกลุ่ม

3) ชื่นนำเสนอผลงานใช้เวลา 15 นาทีตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะต่อผลงานของกลุ่มอื่น เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยครูคอยให้คำแนะนำ

4) ชื่นวัดและประเมินผลใช้เวลา 20 นาที ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นของตนเอง ผู้สอนใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายวัดและประเมินผลผู้เรียนตามประเด็นที่กำหนดไว้ให้ครอบคลุมทุกพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องตามตัวชี้วัด

5) ชื่นเผยแพร่ผลงาน ผู้เรียนนำผลงานไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ

4. ทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ ฉบับหลังเรียน

ระยะที่ 4 ศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการ

1. ทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

2. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

3. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำคะแนนการวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t - test) แบบ Dependent

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการโดยภาพรวม ครูต้องสอนเนื้อหาให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเน้นความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากกว่ากระบวนการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ในขณะที่นักเรียนต้องการลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง สำหรับครูหัวหน้างานวิชาการมีแนวคิดที่ว่า ครูควรใช้วิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นในลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อฝึกการคิดสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 1.00

3. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาได้ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนนักเรียนทุกคนจากการทำแบบทดสอบวัดความ

สามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน เท่ากับ 81.43 และร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75 เท่ากับ 80.16 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75 / 75

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ส่งผลให้ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นจากฐานข้อมูลที่ได้ตามสภาพจริง และจากการศึกษาหลักสูตร เอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามหลักวิชา ทำให้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เท่ากับ 1.00

3. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิดที่หลากหลาย มีอิสระทาง

ความคิด สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสวิตซ์ มูลค่า (2550,25) ที่กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อตัวเด็กมากที่สุด ทำให้เด็กมีอิสระทางความคิด ความคิดไม่มีการรอบ สามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการได้กว้างไกล

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้สื่อที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 รวมทั้งได้ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รักความเป็นไทย เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะความสามารถในการคิดซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2552,37) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ยังมีทักษะการเขียนยังไม่คล่องนัก ครูควรเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนโดยการจัดกิจกรรม

เสริม เช่น กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ เขียนไทย ให้เก่งเอ๋ย ฝึกคัดลายมือ บันทึกการอ่าน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับคำอย่างหลากหลาย และไม่ควรเข้มงวดเรื่องการเขียนผิดมากนัก เพราะจะทำให้เด็กเกิดความท้อแท้และเบื่อหน่าย ต่อการเขียน

1.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ มุ่งพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนไป ตามลำดับขั้นตอน สิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึงคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ ตัวเด็กไปสู่สิ่งที่ไกลตัว และจากรูปธรรมไปหา นามธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อ

2.1 ควรศึกษาวิจัยด้านส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ และนำมาบูรณาการในกลุ่ม หรือนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ควรคำนึงถึง พัฒนาการทางความคิด ช่วงวัย และระดับชั้น ของผู้เรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและติดตาม ผลเป็นระยะ เพื่อศึกษาความคงทนของการคิด สร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนเชิง สร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเดิมต่อไป

บรรณานุกรม

- การศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานคณะกรรมการ.(2553) ภาษาไทยสาระที่ควรรู้ คู่มือการเรียนการสอน ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นานมีบุคส์. (2546). พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตสถาน 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2549). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้, สำนัก. (2553). การจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2553). เทคนิคการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- วิชาการ,กรม. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2555). แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุทธิลักษณ์ อ่วมสฤติย์. (2549). ผลของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของฟูเนอร์โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน).บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุพักตร์ พิบุลย์. (2549). การวิจัยและพัฒนาสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา.นนทบุรี: จตุพรดีไซน์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550).ครบเครื่องเรื่องความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2554). กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา.พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Guilford, J.P. (1967). The nature of human intelligence. New York : McGraw-Hill.
- Torrance, E.P. (1964). Rewarding Creative Behavior.Englewood Cliffs, N J : Prentice Hall.